

Adam Adamczyk, Sławomir Franek

Badanie zróżnicowania rozwoju ekonomicznego powiatów województwa zachodniopomorskiego

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 98, 405-417

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Adam Adamczyk

Sławomir Franek

Uniwersytet Szczeciński

BADANIE ZRÓŻNICOWANIA ROZWOJU EKONOMICZNEGO POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Wprowadzenie

Zróźnicowanie rozwoju jest podstawowym problemem współczesnej gospodarki. Jeśli jest nadmierne, może prowadzić do wielu niekorzystnych zjawisk, zarówno o charakterze ekonomicznym, jak nieoptymalne wykorzystanie zasobów, jak i pozaekonomicznym, na przykład wzrost przestępczości, degradacja społeczna, dewastacja środowiska naturalnego, problem migracji. W związku z tym coraz większe znaczenie ma identyfikacja zmian w poziomie rozwoju ekonomicznego pomiędzy regionami i w ramach samych regionów. Umożliwia ona podjęcie działań zmierzających do wyrównywania różnic w poziomie rozwoju. Jednocześnie ocena ta może być podstawą ewaluacji działań podejmowanych przez władze lokalne oraz kryterium pozwalającym zweryfikować jakość i trafność przyjętych strategii.

Polityka regionalna nie powinna skupiać się jedynie na wyrównywaniu dysproporcji między regionami, ale także między poszczególnymi jednostkami samorządu tworzącymi region. W związku z tym konieczna jest ocena rozwoju niższych szczebli samorządu terytorialnego. Celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, czy proces różnicowania rozwoju ekonomicznego zachodzi także w regionach, a ściślej między powiatami. W celu rozstrzygnięcia tej kwestii przebadano powiaty województwa zachodniopomorskiego z wykorzystaniem danych za lata 2004–2010.

1. Teoretyczne podłoże badania

Problem przestrzennego zróżnicowania rozwoju ekonomicznego nie jest zagadnieniem jednowymiarowym. Rozwój ekonomiczny może być bowiem rozpatrywany na wielu płaszczyznach, z uwzględnieniem różnych jego aspektów. Chcąc porównać sytuację ekonomiczną powiatów, nie należy się zatem ograniczać do analizy zagregowanych mierników, takich jak poziom produktu krajowego brutto przypadającego na mieszkańca. Tego typu miary często odzwierciedlają jedynie wpływ historycznych uwarunkowań rozwoju ekonomicznego, nie pozwalają jednak przewidzieć przyszłych jego tendencji. Co więcej, kwantyfikują one wzrost gospodarczy, a nie szerzej rozumiany rozwój ekonomiczny. W artykule ocenę rozwoju ekonomicznego powiatów oparto na charakterystykach pozwalających ocenić nie tylko bieżącą sytuację podmiotów, ale także jej perspektywy. W tym celu wykorzystano parametry opisujące wielkości uznawane za kluczowe dla rozwoju ekonomicznego. Analiza koncepcji teoretycznych pozwala wyodrębnić wiele determinant rozwoju ekonomicznego, takich jak inwestycje kapitałowe, kapitał ludzki, innowacje technologiczne, infrastruktura czy korzyści aglomeracji¹. Szczególną uwagę zwrócono na dwa pierwsze czynniki. Wynika to z faktu, że mają one istotny wpływ na pozostałe determinanty rozwoju. Przykładowo, inwestycje kapitałowe dokonywane przez przedsiębiorstwa często oddziałują na poprawę infrastruktury, natomiast wysoko wykwalifikowani pracownicy mają większy potencjał innowacyjny.

Znaczenie inwestycji kapitałowych dla wzrostu, a tym samym i dla rozwoju ekonomicznego podkreślane było głównie w neoklasycznych modelach wzrostu R.M. Solowa (1956)², F. Ramseya (1928), T.W. Swana³, E.S. Phelps'a (1961)⁴, K. Shella (1966)⁵ oraz w nowej teorii wzrostu P. Romera (1986). Na szczeblu regionalnym problem rozwoju rozważany był głównie przez G. Myrdala. Zgodnie

---

¹ P. Churski, *Rozwój regionalny w warunkach transformacji gospodarczej i integracji europejskiej*, w: *Przekształcenia regionalnych struktur funkcjonalno-przestrzennych. Regionalny wymiar integracji europejskiej*, red. S. Ciok, D. Ilnicki, t. VIII/1, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2004, s. 31–45.

² R.M. Solow, *A Contribution to the Theory of Economic Growth*, „Quarterly Journal of Economics” 1956, No. 70.

³ T.W. Swan, *Economic Growth and Capital Accumulation*, „Economic Record” 1956, 32, s. 334–361.

⁴ E.S. Phelps, *The Golden Rule of Accumulation: A Fable for Growthmen*, „American Economic Review” 1961, September.

⁵ K. Shell, *Toward a Theory of Inventive Activity and Capital Accumulation*, „American Economic Review” 1966, No. 56.

ze sformułowaną przez niego teorią kumulatywnej przyczynowości, migracja siły roboczej, kapitału, a także dóbr i usług to swoiste medium uczestniczące w procesie decydującym o rozwoju jednych regionów kosztem degradacji innych⁶. Współczesne teorie wzrostu w coraz większym stopniu akcentują znaczenie kapitału ludzkiego i postępu technicznego dla dynamiki wzrostu gospodarczego. Kategorie te są często bardzo mocno ze sobą powiązane. W pracach R. Lucasa⁷ czy S. Rebelo⁸ postęp techniczny jest utożsamiany ze wzrostem indywidualnych kwalifikacji pracowników, który wynika z celowych inwestycji w sferze akumulacji kapitału ludzkiego. Kapitał ludzki nie jest włączany do ogólnego zasobu kapitału, ale tworzy odrębną kategorię, której wzrost następuje w sposób niezależny od rozmiarów siły roboczej.

Opierając się na przytoczonych podstawach teoretycznych, do stworzenia rankingu powiatów województwa zachodniopomorskiego wykorzystano cztery zmienne. Pierwszą z nich jest poziom nakładów inwestycyjnych na jednego mieszkańca – miara ta kwantyfikuje wzrost zasobu kapitału, który w przyszłości będzie wpływał na poziom wydajności pracy. Drugą zmienną jest liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców, która pozwala skwantyfikować aktywność gospodarczą ludności i w pewnym stopniu może być wyznacznikiem jakości kapitału ludzkiego. Jednocześnie nasycenie powiatu jednostkami gospodarczymi jest bardzo ważne dla wystąpienia efektu aglomeracji związanego z powstawaniem klastrów, czyli geograficznych skupisk wzajemnie powiązanych firm. Wpływ klastrów na rozwój regionów polega na tym, że obecność na jednym terenie pewnej, współpracującej ze sobą grupy przedsiębiorstw przyciąga kolejne firmy lub powoduje powstanie nowych. Kolejną miarą pozwalającą na ocenę jakości kapitału ludzkiego jest poziom przeciętnego wynagrodzenia, który w warunkach gospodarki rynkowej odzwierciedla wartość produktu pracy, a zatem jest pochodną kwalifikacji pracowników i jednocześnie technicznego uzbrojenia pracy. Ostatnia z wykorzystanych miar – stopa bezrobocia – pozwala stwierdzić, jaka część społeczeństwa danej jednostki samorządu terytorialnego nie może znaleźć zatrudnienia. Zmienna ta pozwala na ocenę adekwatności kwalifikacji pracowników do potrzeb rynku pracy.

---

⁶ G. Myrdal, *Economic Theory and Underdeveloped Regions*, Duckworth, London 1957, s. 27.

⁷ R.E. Lucas Jr., *On the Mechanics of Economic Development*, „Journal of Monetary Economics” 1988, No. 22, s. 3–42.

⁸ S. Rebelo, *Long-Run Policy Analysis and Long-Run Growth*, „Journal of Political Economy” 1991, No. 99, s. 500–521.

2. Metodyka badania

Do uszeregowania powiatów pod względem ich poziomu rozwoju ekonomicznego wykorzystano syntetyczny miernik rozwoju, który pozwala uporządkować zbiór rzeczywistych obiektów charakteryzowanych przez kilka zmiennych diagnostycznych. W badaniach taksonomicznych uwzględnia się trzy rodzaje zmiennych: stymulanty, destymulanty oraz nominanty⁹. Zmienna X jest stymulantą, jeżeli obiekt cechujący się wyższą wartością tej zmiennej dominuje nad obiektem charakteryzującym się niższym poziomem tej zmiennej. Innymi słowy, stymulantą jest taka zmienna, której wysokie wartości pozwalają zakwalifikować dany obiekt jako lepszy z punktu widzenia kryterium agregatowego. Zmienna X jest destymulantą wówczas, gdy obiekt cechujący się niższą wartością tej zmiennej dominuje nad obiektem cechującym się wyższą jej wartością. Trzecią kategorię zmiennych stanowią dominanty, czyli takie cechy, których pewne wartości pozwalają zakwalifikować dany obiekt jako lepszy, podczas gdy obiekty cechujące się pozostałymi wartościami będą klasyfikowane jako gorsze. W badaniu prezentowanym w artykule wykorzystano zmienne mające jedynie charakter stymulant (pierwsze trzy zmienne) bądź destymulant (stopa bezrobocia), dlatego nie ma potrzeby dokładnego opisu istoty i klasyfikacji nominant.

Po określeniu stymulant i destymulant należy przekształcić destymulanty w stymulanty. W tym celu wykorzystuje się następującą zależność:

$$X_{ij} = \frac{1}{X'_{ij}},$$

gdzie:

- X'_{ij} – realizacja destymulanty,
- X_{ij} – wartość stymulanty,
- i – numer obiektu,
- j – numer cechy.

Ze względu na fakt, że zmienne charakteryzujące poszczególne cechy analizowanych obiektów są zwykle wyrażane w różnych jednostkach oraz charakteryzują się różnymi obszarami zmienności, nie mogą być bezpośrednio ze sobą zestawiane. Wymagają one zatem normalizacji. W badaniu wykorzystano normalizację przez

---

⁹ A. Zeliaś, *Taksonomiczna analiza zróżnicowania poziomu życia w Polsce w ujęciu dynamicznym*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2000, s. 86.

standaryzację, która polega na odniesieniu realizacji zmiennej do odchylenia standardowego tej zmiennej. W tym celu wykorzystano następujący wzór:

$$Z_{ij} = \frac{X_{ij} - \overline{X}_j}{s_j}.$$

Kolejnym etapem procedury wyznaczania syntetycznego miernika rozwoju jest ustalenie wzorca rozwoju. Biorąc pod uwagę fakt, że po przekształceniu destymulant w stymulanty wszystkie zmienne opisujące analizowane obiekty (powiaty) będą stymulantami, wzorec rozwoju charakteryzować się będzie maksymalnymi wartościami realizacji analizowanych zmiennych, co można zapisać:

$$Z_{oj} = \max(Z_{ij}).$$

Znajomość wartości poszczególnych zmiennych charakteryzujących obiekt wzorcowy pozwala na wyznaczenie odległości d_{i0} poszczególnych obiektów Q_i od wzorca Q_0 . W badaniu wykorzystano miarę dystansu opartą na odległości euklidesowej, którą można zapisać za pomocą wzoru:

$$d_{i0} = 2 \sqrt{\sum_{j=1}^k (z_{ij} - z_{oj})^2}.$$

Następnie na podstawie odległości poszczególnych obiektów od wzorca rozwoju ustalono wartość syntetycznej taksonomicznej miary rozwoju:

$$z_i = 1 - \frac{d_{i0}}{d_0},$$

gdzie:

m – liczba obiektów,

$$d_0 = \overline{d_0} + 2s_0,$$

$$\overline{d_0} = \frac{\sum_{i=1}^m d_{i0}}{m},$$

$$s_0 = 2 \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^m (d_{i0} - \overline{d_0})^2}{m}}.$$

Syntetyczna taksonomiczna miara rozwoju z_i jest wielkością mieszczącą się w przedziale $\langle 0, 1 \rangle$. Im wartość tej miary dla danego obiektu jest bliższa jedności, tym dany obiekt jest bardziej rozwinięty z punktu widzenia charakteryzujących go cech. Wartość miary z_i pozwala zatem uszeregować liniowo obiekty na podstawie ich odległości od obiektu wzorcowego.

3. Syntetyczny miernik rozwoju w powiatach województwa zachodniopomorskiego

Do oceny poziomu przedsiębiorczości w powiatach województwa zachodniopomorskiego skonstruowano syntetyczny miernik rozwoju ekonomicznego. Na wartość tego miernika składają się następujące parametry: 1) liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców; 2) nakłady inwestycyjne na jednego mieszkańca; 3) stopa bezrobocia; 4) średni poziom miesięcznego wynagrodzenia. Dwa pierwsze parametry uznano za wyznacznik rozwoju przedsiębiorczości, a kolejne dwa mogą świadczyć o warunkach zatrudnienia w powiecie. Zaproponowany miernik syntetyczny wskazuje więc, na ile rozwój przedsiębiorczości na poziomie lokalnym determinuje poprawę warunków zatrudnienia. Analiz dokonano przez porównanie danych z 2004 roku i 2010 roku. W ten sposób uwzględniono też możliwy efekt członkostwa Polski w Unii Europejskiej, który wiązał się ze wzmożoną absorpcją środków unijnych

W tabeli 1 przedstawiono wartości syntetycznego miernika rozwoju ekonomicznego dla poszczególnych powiatów województwa zachodniopomorskiego (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) w latach 2004 i 2010. Pozwoliło to na stworzenie rankingu powiatów. Po pierwsze, należy zauważyć, że w obydwu badanych latach na pierwszym miejscu w rankingu znajdował się powiat policki. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy się doszukiwać w koncentracji gospodarki powiatu wokół Zakładów Chemicznych Police SA, które mimo problemów finansowych, w ostatnich latach są znaczącym pracodawcą w regionie. Ponadto utrzymywanie się w czołówce rankingu powiatu gryfińskiego, na którego terenie działa Zespół Elektrowni Dolna Odra SA, pozwala stwierdzić, że jednym z ważnych czynników determinujących rozwój ekonomiczny społeczności lokalnej są duże podmioty gospodarcze, wokół których tworzone są warunki do rozwoju przedsiębiorczości. Po drugie, należy zwrócić uwagę na rozpiętości między wartościami syntetycznego miernika w latach 2010 i 2004 dla powiatów, które zajęły najwyż-

Tabela 1

Wartość syntetycznego miernika rozwoju ekonomicznego powiatów zachodniopomorskich w latach 2004 i 2010

Powiat	2010 rok		2004 rok	
	wartość miernika	miejsce w rankingu	wartość miernika	miejsce w rankingu
Policki	0,647456	1	0,471027	1
Kołobrzeski	0,540616	2	0,416423	3
Goleniowski	0,443255	3	0,298231	4
Stargardzki	0,437473	4	0,220685	9
Gryfiński	0,411505	5	0,293199	5
Myśliborski	0,312779	6	0,254160	7
Szczecinecki	0,300636	7	0,426843	2
Wałecki	0,285116	8	0,232029	8
Gryficki	0,261374	9	0,210167	10
Kamieński	0,257037	10	0,272951	6
Koszaliński	0,255358	11	0,193710	11
Białogardzki	0,226564	12	0,166313	13
Pyrzycki	0,217682	13	0,143943	15
Choszczeński	0,211442	14	0,085944	17
Sławieński	0,198136	15	0,149625	14
Łobeski	0,164248	16	0,071034	18
Drawski	0,107395	17	0,171280	12
Świdwiński	0,069456	18	0,099372	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

sze i najniższe miejsca. O ile w 2004 roku różnica między najwyższą wartością syntetycznego miernika rozwoju (dla powiatu polickiego) a wartością najniższą (dla powiatu łobeskiego) wynosiła 0,4, o tyle w 2010 roku (między wartością dla powiatu polickiego a wartością dla powiatu świdwińskiego) było to już prawie 0,58. Oznacza to, że w miarę rozwoju gospodarczego zwiększa się zróżnicowanie między powiatami, co jest wynikiem szybkiego rozwoju powiatów o wysokiej wartości miernika syntetycznego przy względnie niezmiennych wartościach miernika powiatów zajmujących ostatnie miejsca w rankingu. Po trzecie, między 2004 rokiem a 2010 rokiem części powiatów udało się dokonać progresu w zakresie miejsca w rankingu mierzącym poziom syntetycznego miernika rozwoju ekonomicznego, podczas gdy inne zanotowały w tym czasie spadek pozycji. Różnice w pozycji w rankingu ukazującym poziom syntetycznego miernika rozwoju powiatów województwa zachodniopomorskiego przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Zmiany w rankingu powiatów województwa zachodniopomorskiego
między 2004 rokiem a 2010 rokiem

Powiat	Miejsce w rankingu		
	2004	2010	zmiana
Stargardzki	9	4	5
Choszczeński	17	14	3
Łobeski	18	16	2
Pyrzycki	15	13	2
Białogardzki	13	12	1
Goleniowski	4	3	1
Gryficki	10	9	1
Kołobrzeski	3	2	1
Myśliborski	7	6	1
Gryfiński	5	5	0
Koszaliński	11	11	0
Policki	1	1	0
Wałecki	8	8	0
Sławiński	14	15	-1
Świdwiński	16	18	-2
Kamieński	6	10	-4
Drawski	12	17	-5
Szczecinecki	2	7	-5

Źródło: opracowanie własne.

Na uwagę zasługuje znaczący awans powiatu stargardzkiego, który w 2004 roku zajmował pozycję w środku stawki, a w 2010 roku zajął jedno z czołowych miejsc. Poprawa warunków ekonomicznych w tym powiecie bez wątpienia związana jest z dynamicznym rozwojem podstrefy w ramach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, czego najwyraźniejszym przejawem było otwarcie fabryki opon japońskiego koncernu Bridgestone. Przyczyną największego spadku w rankingu powiatu szczecineckiego mogło być oparcie gospodarki głównie na przemyśle drzewnym i jednoczesny brak impulsów do zwiększenia zróżnicowania branżowego w gospodarce. Może o tym świadczyć znaczne zmniejszenie wartości wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, które w 2004 roku wynosiły ponad 9,5 tys. zł, podczas gdy w 2010 roku były trzykrotnie niższe.

W tabeli 3 przedstawiono wartość syntetycznego miernika opartego jedynie na kryteriach bezpośrednio odnoszących się do poziomu przedsiębiorczości, czyli

na liczbie podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców, oraz wydatkach inwestycyjnych na jednego mieszkańca.

Tabela 3

Ranking powiatów ze względu na poziom przedsiębiorczości w 2010 roku

Powiat	2010 rok		2004 rok	
	wartość miernika	miejsce w rankingu	wartość miernika	miejsce w rankingu
Kołobrzeski	0,583042	1	0,384525	2
Policki	0,540644	2	0,324054	3
Stargardzki	0,517931	3	0,169793	14
Gryfiński	0,507359	4	0,186278	13
Goleniowski	0,375404	5	0,247285	6
Gryficki	0,319411	6	0,264932	5
Szczecinecki	0,318971	7	0,536059	1
Białogardzki	0,316487	8	0,200323	10
Pyrzycki	0,314710	9	0,116173	16
Kamieński	0,312380	10	0,310815	4
Koszaliński	0,296622	11	0,211032	9
Myśliborski	0,281590	12	0,235163	7
Wałecki	0,195073	13	0,221521	8
Sławieński	0,181908	14	0,193857	12
Łobeski	0,180129	15	0,089863	17
Choszczeński	0,162924	16	0,044083	18
Świdwiński	0,069455	17	0,142616	15
Drawski	0,063251	18	0,199575	11

Źródło: opracowanie własne.

Należy podkreślić, że o pozycji niektórych powiatów w rankingu opartym na kryteriach świadczących o przedsiębiorczości decyduje renta geograficzna. Najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest w trzech powiatach nadmorskich: kołobrzeskim, kamieńskim, gryfickim. Można więc stwierdzić, że nadmorski charakter województwa pobudza skalę przedsiębiorczości. Jednocześnie zwraca uwagę, że renta ekonomiczna jest w niedostatecznym stopniu wykorzystywana przez powiaty nadmorskie leżące we wschodniej części województwa, czyli koszaliński i sławieński, w których wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców kształtuje się na średnim poziomie w województwie.

Położenie geograficzne jest czynnikiem, który wpływa na poziom przedsiębiorczości także z punktu widzenia branż gospodarki rozwijających się na terenie

poszczególnych powiatów. Tezę tę potwierdza fakt, że w powiatach nadmorskich odsetek liczby podmiotów gospodarczych działających w branży turystycznej (sekcja I gospodarki narodowej wg PKD – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych kształtuje się na poziomie około 20%, przy średniej dla województwa przekraczającej nieco 7%. Nie powinno być także zaskoczeniem, że w tych powiatach, które ze względu na poziom przedsiębiorczości zajmują pięć ostatnich miejsc w rankingu, stosunkowo dużą rolę odgrywają podmioty działające w branżach związanych z rolnictwem (sekcja A gospodarki – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo). W każdym z tych powiatów udział liczby podmiotów klasyfikowanych w sekcji A gospodarki w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu kształtuje się na poziomie od 1,5% (powiat świdwiński) do ponad 4% (powiat choszczeński) powyżej średniej dla całego województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 4

Ranking powiatów ze względu na warunki zatrudnienia

Powiat	2010 rok		2004 rok	
	wartość miernika	miejsce w rankingu	wartość miernika	miejsce w rankingu
Policki	0,777273	1	0,884507	1
Kołobrzeski	0,530324	2	0,534966	3
Goleniowski	0,526330	3	0,460070	4
Stargardzki	0,406961	4	0,391564	5
Wałecki	0,394645	5	0,343565	8
Gryfiński	0,372682	6	0,556036	2
Myśliborski	0,367755	7	0,374426	7
Szczecinecki	0,317160	8	0,385169	6
Choszczeński	0,285384	9	0,259670	12
Koszaliński	0,257328	10	0,274490	11
Gryficki	0,251588	11	0,245414	13
Kamieński	0,249242	12	0,319458	9
Sławieński	0,245731	13	0,204082	16
Białogardzki	0,197347	14	0,230528	15
Łobeski	0,188470	15	0,165491	17
Pyrzycki	0,184331	16	0,290286	10
Drawski	0,181865	17	0,241626	14
Świdwiński	0,109863	18	0,161181	18

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 4 zaprezentowano ranking powiatów województwa zachodniopomorskiego ze względu na warunki zatrudnienia. W porównaniu z kryterium przedsiębiorczości kryterium warunków zatrudnienia charakteryzuje się większą stabilnością, co oznacza, że w większości przypadków pozycja powiatów w stworzonym rankingu nie uległa istotnym zmianom między 2004 rokiem i 2010 rokiem. Można więc uznać, że zarówno poziom wynagrodzeń, jak i stopa bezrobocia są tymi czynnikami rozwoju ekonomicznego, które podlegają wpływowi zmian strukturalnych. Zwraca jednak uwagę fakt, że w tych powiatach, które zajmują czołowe pozycje w rankingu opartym na kryterium warunków zatrudnienia, stosunkowo niewielki udział w strukturze podmiotów gospodarczych mają podmioty sektora publicznego. W każdym z pięciu powiatów z pierwszej piątki rankingu udział podmiotów sektora publicznego kształtuje się na poziomie około 2%, podczas gdy w powiatach zajmujących ostatnie miejsca w rankingu jest on dwu-, trzykrotnie większy.

Tabela 5

Klasyfikacja powiatów województwa zachodniopomorskiego według kryterium czynników wpływających na rozwój ekonomiczny

Powiaty ekonomicznie rozwinięte	Powiaty o niewykorzystanym potencjale przedsiębiorczości
goleniowski, gryfiński, kołobrzesci, policki, stargardzki, szczecinecki	białogardzki, gryficki, kamieński
Powiaty o deficycie przedsiębiorczości	Powiaty ekonomicznie słabo rozwinięte
myśliborski, pyrzycki, wałecki	choszczeński, drawski, koszaliński, łobeski, sławieński, świdwiński

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 5 przedstawiono propozycję klasyfikacji powiatów województwa zachodniopomorskiego z punktu widzenia kształtowania wartości syntetycznego miernika rozwoju ekonomicznego i jego składowych. Powiaty uznane za ekonomicznie rozwinięte uzyskały wartość mierników rozwoju przedsiębiorczości i warunków zatrudnienia na poziomie powyżej 0,3. Powiaty uznane za słabo rozwinięte ekonomicznie, to takie, dla których mierniki wyznaczające poziom przedsiębiorczości i warunków zatrudnienia nie przekraczały wartości 0,3. Gdy miernik rozwoju przedsiębiorczości był większy niż 0,3, a miernik warunków zatrudnienia nie przekraczał wartości 0,3, to powiat uznano za taki, w którym potencjał przedsiębiorczości nie jest dostatecznie wykorzystywany, czyli nie pro-

wadzi do zadowalającej poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców. Powiaty, dla których wartość miernika rozwoju przedsiębiorczości była niższa niż 0,3, ale jednocześnie wartość miernika warunków zatrudnienia przekraczała tę wartość, określono mianem powiatów o deficycie przedsiębiorczości. Charakteryzują się one zadowalającym poziomem warunków zatrudnienia, mierzonym stopą bezrobocia oraz poziomem przeciętnego wynagrodzenia, przy czym z przedstawionej analizy wynika, że jego źródłem wcale nie muszą być czynniki świadczące o rozwoju przedsiębiorczości.

Zakończenie

Badanie poziomu rozwoju ekonomicznego powiatów województwa zachodniopomorskiego za pomocą syntetycznego miernika rozwoju pozwala sformułować następujące wnioski. Po pierwsze, w badanym okresie zwiększa się skala rozwarstwienia poziomu ekonomicznego rozwoju powiatów, głównie z przyczyn wynikających ze zmian aktywności gospodarczej mierzonej poziomem nakładów inwestycyjnych oraz liczbą podmiotów gospodarczych. Po drugie, poziom rozwoju ekonomicznego powiatów w znacznym stopniu determinowany jest strukturą sektorową działalności gospodarczej. Nie bez znaczenia dla sytuacji powiatu jest również fakt działania na jego terenie dominującego podmiotu, wokół którego może się koncentrować działalność gospodarcza. Co więcej, relatywnie lepszą kondycją gospodarczą cechują się powiaty usytuowane blisko centrum gospodarczego województwa, co może być skutkiem działania efektu aglomeracji. Po trzecie, pomimo różnic w poziomie aktywności gospodarczej między powiatami maleje poziom zróżnicowania warunków zatrudnienia, co może świadczyć o znacznej mobilności siły roboczej.

Dostrzeżone prawidłowości dowodzą zatem istnienia dość niepokojącego zjawiska narastania różnic ekonomicznych między powiatami, jednak należy zauważyć, że jego negatywne konsekwencje są w pewnym stopniu niwelowane dzięki temu, iż lokalny rynek pracy zwykle wykracza poza teren powiatu, co oznacza, że pracownicy gorzej rozwiniętych jednostek podejmują pracę poza nimi.

Literatura

Churski P., *Rozwój regionalny w warunkach transformacji gospodarczej i integracji europejskiej*, w: *Przekształcenia regionalnych struktur funkcjonalno-przestrzennych*.

- Regionalny wymiar integracji europejskiej*, red. S. Ciok, D. Ilnicki, t. VIII/1, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2004.
- Lucas R.E. Jr., *On the Mechanics of Economic Development*, „Journal of Monetary Economics” 1988, No. 22.
- Myrdal G., *Economic theory and underdeveloped regions*, Duckworth, London 1957.
- Phelps E.S., *The Golden Rule of Accumulation: A Fable for Growthmen*, „American Economic Review” 1961, September.
- Rebelo S., *Long-Run Policy Analysis and Long-Run Growth*, „Journal of Political Economy” 1991, No. 99.
- Shell K., *Toward a Theory of Inventive Activity and Capital Accumulation*, „American Economic Review” 1966, No. 56.
- Solow R.M., *A Contribution to the Theory of Economic Growth*, „Quarterly Journal of Economics” 1956, No. 70.
- Swan T.W., *Economic Growth and Capital Accumulation*, „Economic Record” 1956, 32.
- Zeliaś A., *Taksonomiczna analiza zróżnicowania poziomu życia w Polsce w ujęciu dynamicznym*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2000.

THE STUDY OF DIVERSIFICATION OF ECONOMIC DEVELOPMENT IN POWIATS OF WEST POMERANIAN VOIVODESHIP

Summary

Diversification of economic development is one of the most important economic problems of Europe. The consequences of this phenomenon goes far beyond the sphere of interest in economics. This phenomenon is usually analyzed among relatively large economic areas such as regions. This article aims to analyze differences in economic development among the powiats of West Pomeranian Voivodeship. In particular, the aim of the study is to answer the question whether the problem of disparities in economic development powiats is growing. The second aim of the article is to identify factors that affect the economic development of powiats.